

Підготовка вчителя Нової української

школи: виклики модернізації

педагогічної освіти

Кулик Ірина Олександрівна

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки і методики

викладання історії та суспільних дисциплін

Національного університету «Чернігівський

колегіум» імені Т.Г. Шевченка

МУЗЕЙНИЙ УРОК ЯК ІННОВАЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Сучасні документи у сфері освіти і науки наголошують на необхідності формування інноваційного освітнього середовища, в якому здобувачі освіти набувають ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності. Модернізація загальної середньої освіти, впровадження концепції Нової української школи зумовлюють потребу в оновленні структури, форм і методів навчання. Метою освітнього процесу проголошується розвиток особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє ефективно діяти в повсякденному житті, адекватно вирішувати різноманітні проблеми. Розв'язання цих актуальних проблем можливе лише на основі впровадження нових педагогічних технологій, спрямованих на формування життєвих та предметних компетентностей. Одним із інструментів вирішення цього завдання, на нашу думку, є використання освітнього потенціалу музейного середовища. Музей має винятковий виховний потенціал і

можливості для розвитку особистості. Тому надзвичайно актуальною сьогодні є проблема професійної підготовки майбутніх учителів історії у контексті сучасних інноваційних технологій розширення освітнього простору.

Теоретичні основи інноваційної діяльності в освітній сфері досліджували О. Арламов, С. Гончаренко, І. Дичківська, О. Дубасенюк, М. Євтух, В. Сластьонін, В. Химинець та інші. Проблеми класифікації уроків присвятили свої дослідження О. Вагін, П. Гора, Н. Дайрі, С. Іванов, І. Казанцев, В. Карцов, П. Лейбенгруб, М. Махмутов, В. Онищук, О. Стражев, І. Чередов та інші. Теоретико-методичні засади планування й проведення музейного уроку були в спектрі наукового пошуку О. Власенко, О. Караманова, А. Кравченко, І. Ласкій, С. Назаренко, С. Цибко та інших.

У музейному просторі уроки з історії набувають особливого значення, оскільки дають змогу реалізувати численні міжпредметні зв'язки, вчать аналізувати, узагальнювати, розмірковувати, спостерігати, спілкуватися між собою, шукати і знаходити необхідну інформацію з історичних джерел та розв'язувати навчальні проблеми.

Для ефективного проведення уроку в музеї необхідно здійснити підготовчу роботу: критичне опрацювання навчальної програми з історії для вибору теми музейного уроку (тема має відповідати навчальній програмі з предмету); обґрунтування теми й мети уроку з урахуванням профілю музею й освітніх можливостей музейного середовища; вивчення психолого-педагогічної, історичної, методичної літератури, щоб бути максимально обізнаним відповідно до теми уроку та музейних предметів; з'ясування педагогічних аспектів музейної експозиції (за декілька днів до проведення уроку відвідати музей: визначити об'єкти демонстрації, обрати місця для зупинок, скласти маршрут, визначити відповідні дидактичні методи та прийоми, адже музейний простір вимагає спеціальної методики проведення занять); обґрунтування навчальних інтеракцій з музейними предметами (які інтерактивні технології навчання будуть використовуватися); написання

конспекту музейного уроку, підготовка диференційованих завдань та дидактичних матеріалів для інтерактивних вправ; здійснення виховних впливів щодо формування музейної культури учнів.

Під час проведення навчального заняття в музейному просторі потрібно активізувати всі канали сприйняття (чуттєвий, логіко-аналітичний, психомоторний). Необхідно використовувати музейні експонати для актуалізації чуттєвого досвіду здобувачів освіти, як самостійне джерело інформації для створення уявлень про історичні факти, формування історичних понять. Доцільно використовувати традиційні (словесні, наочні, практичні) та інтерактивні методи навчання. Інтерактивні технології перетворюють навчальний процес в музейному просторі з репродуктивного на творчий. Музейний простір наповнюють архівні матеріали, автентичні речі, аудіовізуальні засоби, що дають можливість у доступній формі розкрити наукові проблеми, їхню суть, зміст, перспективні шляхи розвитку. Інтерактивні технології передбачають пошук інформації з різноманітних джерел та її застосування на практиці (документи, наочність, карта), виконання певних розумових операцій (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, виділення головної думки тощо).

Наприклад, інтерактивні вправи “Карусель”, “Два – чотири – всі разом”, “Діалог”, “Синтез думок”, “Акваріум” надають можливість застосовувати стратегії дослідження, задавати запитання та шукати відповідь на них, вимагають пошуку альтернативних рішень. Методично правильно організовані інтерактивні вправи “Мозковий штурм”, “Аналіз ситуації”, “Дерево рішень” створюють ситуацію, коли здобувачі освіти розуміють, що від них очікується найширший діапазон думок та ідей, що їхня думка має цінність. Використання інтерактивної вправи “Метод ПРЕС” – знаходити й формулювати аргументи, висловлювати думки з дискусійних питань, переконувати інших, надає алгоритм дій щодо вирішення проблемних ситуацій [3].

Здебільшого музейні уроки передбачають застосування спеціальних музейно-педагогічних прийомів: показу, коментування, занурення в історичну епоху, порівняння, реконструкції, цитування, руху, локалізації подій [2, 9 – 10].

На заключному етапі музейного уроку: підбиття підсумків уроку, фіксація найголовнішого з теми, оцінювання навчальної діяльності учнів та повідомлення домашнього завдання.

Критерієм оцінки навчальної діяльності учнів має бути не тільки обсяг матеріалу, що залишається в пам'яті, а вміння його аналізувати, узагальнювати, використовувати в нестандартній ситуації, вміння самостійно здобувати знання, вести пошуково-дослідницьку роботу, рівень підготовленості до сприйняття інформації в музеї, здатність оцінювати предмети музейно-педагогічного значення, ціннісне ставлення до культурної спадщини українського народу і людства в цілому. Доцільно провести інструктаж щодо виконання домашнього завдання творчого характеру: написати есе, опорний конспект, доповідь тощо.

Таким чином, ефективність проведення уроку в музейному просторі зумовлена такими базовими положеннями: оптимальний добір методів і прийомів, інтерактивний характер педагогічної взаємодії, формування у здобувачів освіти емоційно-ціннісного ставлення до знань.

Список використаних джерел

1. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145> - 19

2. Караманов О. В. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. *Освіта та педагогічна наука*. № 3, 2012. С. 9 – 10.

3. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2004. 191с.